

MỘT SỐ GIẢI PHÁP QUẢN LÝ CÔNG TÁC XÃ HỘI HÓA GIÁO DỤC Ở CÁC TRƯỜNG MẦM NON QUẬN GÒ VẤP, THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

NGUYỄN THỊ HOÀNG MAI*

Trong những năm qua, chủ trương thực hiện công tác xã hội hóa giáo dục (XHHGD) của ngành giáo dục (GD) và đào tạo (ĐT) quận Gò Vấp đã được Đảng, chính quyền và nhân dân quan tâm, hưởng ứng tích cực và thực sự đi vào cuộc sống. Tuy nhiên, công tác GD vẫn còn gặp nhiều khó khăn khi thực hiện nhiệm vụ trong tình hình mới, cơ sở vật chất, trang thiết bị chưa đảm bảo, đội ngũ giáo viên (GV) còn thiếu, đời sống GV còn gặp khó khăn, nhất là bậc học mầm non (MN). Một số địa phương, cấp ủy Đảng, chính quyền, đoàn thể, cha mẹ chưa nhận thức đầy đủ về vị trí, tầm quan trọng của GD. Nhận thức của một số cán bộ, GV về công tác XHHGD còn phiến diện, không đầy đủ, nên chưa huy động được các nguồn lực, các lực lượng xã hội tham gia phối hợp trong công tác GD.

1. Thực trạng quản lý (QL) công tác XHHGD ở các trường MN quận Gò Vấp, TP. Hồ Chí Minh

Để tìm hiểu thực trạng công tác XHHGD ở các trường MN quận Gò Vấp, TP. Hồ Chí Minh, năm 2013, chúng tôi đã khảo sát: 200 cán bộ QL, GV trường MN; 50 cha mẹ trẻ em; 50 lãnh đạo địa phương (tại 8 phường thuộc quận Gò Vấp, TP. Hồ Chí Minh; cụ thể: phường 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12). Kết quả khảo sát như sau:

- **Nhận thức về tầm quan trọng của công tác XHHGDMN giai đoạn hiện nay.** Đa số cán bộ, GV và lãnh đạo địa phương, cha mẹ học sinh đã hiểu được công tác XHHGDMN có ý nghĩa *rất quan trọng*, là tư tưởng chiến lược, là con đường để phát triển GD nhằm phục vụ thiết thực cho phát triển KT-XH của địa phương và đất nước. Một số ít chỉ đánh giá ở mức *quan trọng* (như đánh giá của cha mẹ học sinh là 20%; của cán bộ QL, GV nhà trường là 10% và lãnh đạo địa phương là 40%).

- **Nhận thức về việc xác định vai trò chủ thể thực hiện công tác XHHGDMN:** Lãnh đạo địa phương, cán bộ QL, GV, cha mẹ trẻ tham gia khảo sát đều thấy rõ tầm quan trọng, mục tiêu, nội dung

mà XHHGDMN mang lại cho trẻ thơ, cho ngành GD, cho gia đình và xã hội. Đa số các đối tượng cho rằng, các chủ thể tham gia vào quá trình XHHGD là "Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân và các ngành liên quan triển khai Nghị quyết nhằm thực hiện công tác XHHGD ở địa phương" (chiếm 33,0%), sau đó là "Đảng bộ và cấp ủy Đảng lãnh đạo chỉ đạo Chương trình GD" (chiếm 22,0%) và "lãnh đạo, chuyên viên phòng GD" (chiếm 19,6%).

Tuy nhiên, một số người nhận thức về XHHGD còn chưa đầy đủ, đôi chỗ còn lệch lạc, chưa thấy hết tầm quan trọng của sự phối hợp liên ngành để phát huy tính tích cực tham gia của các tổ chức quần chúng và thực hiện dân chủ hóa như một điều kiện tiên quyết để bảo đảm thành công trong quá trình thực hiện XHHGD. Hoạt động của một số ngành còn có xu hướng khép kín, biệt lập, nhất là trong việc triển khai các chương trình, dự án, dẫn đến chồng chéo, lãng phí nguồn lực. Đây chính là lí do giải thích tại sao trong thời gian qua việc tổ chức phối hợp liên ngành ở quận Gò Vấp còn yếu. Một số tổ chức chính trị xã hội ở địa phương chưa tích cực tham gia các hoạt động GD-ĐT theo chức năng của mình; việc phát huy dân chủ trong thực hiện xã hội hóa ở nhiều nơi còn chưa đủ mức cần thiết. Cũng có nhiều ý kiến cho rằng, các hoạt động trong lĩnh vực GD-ĐT tiến hành theo tinh thần xã hội hóa như nhau đối với các vùng miền, không cần tính đến đặc điểm riêng của mỗi địa phương, trình độ dân trí, điều kiện kinh tế, đặc điểm dân tộc trên mỗi địa bàn. Với cách nghĩ đó, việc chỉ đạo triển khai XHHGD không mang lại hiệu quả như mong muốn.

- **Tổ chức hoạt động XHHGDMN đôi lúc chưa thiết thực, cụ thể, chưa có các giải pháp phù hợp** với điều kiện thực tế để tạo thành phong trào sâu rộng trong xã hội. Hội đồng GD đang trong quá trình vừa làm việc, vừa rút kinh nghiệm, các thành viên trong

* Trưởng Mầm non Anh Đào - quận Gò Vấp, TP. Hồ Chí Minh

hội đồng đều làm việc kiêm nhiệm, chưa phân định rõ trách nhiệm, một số nơi, hoạt động hội đồng GD chưa thường xuyên.

2. Một số giải pháp QL công tác XHHGD ở các trường MN quận Gò Vấp, TP. Hồ Chí Minh

2.1. Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, QL của Nhà nước trong công tác XHHGDMN trên địa bàn quận Gò Vấp, TP. Hồ Chí Minh

Các nhà làm công tác GD, đặc biệt là QLGD cần mở rộng các cơ hội, tạo mọi điều kiện thuận lợi để các tổ chức và cá nhân mở trường dân lập hoặc tư thục, góp phần phát triển GD ngoài công lập. Khuyến khích và phát huy khả năng tham gia đóng góp của mọi tầng lớp nhân dân một cách chủ động, trên cơ sở bình đẳng trong GD giữa các địa bàn trong quận, ưu tiên đầu tư phát triển GD những phường còn đặc biệt khó khăn. Đa dạng hoá các loại hình trường MN, tạo điều kiện thuận lợi để thu hút trẻ em trong độ tuổi đến trường. Mục tiêu cơ bản và xuyên suốt của XHHGDMN là tăng tính hiệu quả trong hoạt động của các trường.

Khuyến khích phát triển các trường MN ngoài công lập ở phường, thực hiện đa dạng hoá các loại hình trường MN nhằm huy động các lực lượng xã hội cùng tham gia đóng góp, đầu tư để phát triển GDMN. Nhà nước đầu tư với một định mức cụ thể, đồng thời khuyến khích các tổ chức và cá nhân mở trường MN ngoài công lập. Quy hoạch mạng lưới trường MN trên địa bàn đảm bảo tính hợp lý, khoa học, tạo điều kiện thuận lợi cho phát triển các loại hình trường MN dân lập, tư thục. Chỉ đạo nâng cao chất lượng GDMN, tạo niềm tin cho phụ huynh, khẳng định vị trí quan trọng của bậc học, tạo sự hấp dẫn cho các nhà đầu tư vào lĩnh vực GDMN.

Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, đảm bảo đội ngũ QL, GV, QL chuyên môn và tài chính các trường ngoài công lập: 1) Về đội ngũ GV, đảm bảo chuẩn hoá, hợp đồng trách nhiệm, thực hiện nghiêm túc các quy định về quy chế chuyên môn, chi trả lương, đóng bảo hiểm đầy đủ, đảm bảo các quyền lợi cho GV như trường công lập; 2) Về tài chính, thực hiện cơ chế tự cân đối thu chi, tự trang trải kinh phí hoạt động thường xuyên (nằm trong khung quy định của Ủy ban nhân dân TP.), cần cụ thể hoá các chính sách Nhà nước phù hợp với điều kiện nhà trường, xây dựng nghị quyết, quy chế của hội đồng quản trị về chi tiêu tài chính. Công khai chi trả lương GV và các hoạt động GD; 3) Về nâng cao chất lượng GD: Chất lượng GD là điều kiện tiên quyết trong quá trình xây dựng và

phát triển thương hiệu riêng của mỗi nhà trường MN, cần chú ý nâng cao chất lượng GD, luôn hướng tới dạy những gì mà xã hội cần.

2.2. Nâng cao nhận thức của cán bộ, GV về vai trò XHHGD ở các trường MN

Nâng cao nhận thức cho đội ngũ cán bộ QL, GV nhằm chống lại những biểu hiện tiêu cực, thiếu trật tự kỷ cương trong GD hiện nay; thực hiện công bằng xã hội trong GD, nâng cao chất lượng giảng dạy, chất lượng GD đối với thế hệ trẻ - chủ nhân tương lai của đất nước.

Huy động nguồn lực của các ngành, các cấp, các tổ chức KT-XH, cá nhân để phát triển GD-ĐT. Tăng cường quan hệ của nhà trường với gia đình và xã hội; huy động trí tuệ, nguồn lực của toàn ngành, toàn xã hội vào việc đổi mới nội dung, chương trình, thực hiện GD toàn diện.

Thực hiện Công ước của Liên hợp quốc về quyền trẻ em. Tổ chức tuyên truyền và thực hiện hiệu quả đề án "Quy hoạch phát triển XHHGD quận Gò Vấp giai đoạn 2010-2020"; Chương trình, kế hoạch chăm sóc - GD trẻ theo năm học; tổ chức tốt công tác tuyên truyền vận động, cung cấp thông tin cho các lực lượng trong xã hội về vị trí, vai trò của GDMN cũng như nhận thức về XHHGDMN; đưa Luật GD vào cuộc sống...

Giới thiệu những mô hình GDMN mới, nhân tố điển hình, điểm sáng về GDMN trong quận và toàn quốc. Nâng cao nhận thức của cán bộ lãnh đạo, GV, quần chúng về vị trí, vai trò của GDMN... thông qua hội đồng GD và đại hội GD các cấp. Tuyên truyền, nhân điển hình, tôn vinh những tập thể và cá nhân có đóng góp tích cực cho sự phát triển GDMN của các trường trong quận. Tổ chức tham quan học tập, trao đổi kinh nghiệm giữa các trường trong và ngoài quận về các mô hình GDMN, XHHGD...

Thực hiện được mục tiêu bồi dưỡng đội ngũ cán bộ QL, GV trường MN, có ý nghĩa chiến lược quan trọng vì họ là lực lượng nòng cốt, đối tượng trực tiếp của các cơ sở GD, là người chịu trách nhiệm và có ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng, hiệu quả GD của nhà trường,...

Đội ngũ cán bộ QL cần thấy rõ trách nhiệm trực tiếp của mình trong ĐT, bồi dưỡng, sắp xếp đội ngũ GV - đây là một khâu cơ bản có tính quyết định việc nâng cao chất lượng GDMN. Bên cạnh đó, đội ngũ cán bộ QL, GV còn phải nhận thức đúng và đầy đủ về vị trí, vai trò, chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, trách nhiệm... của mình trong việc lãnh đạo, thực hiện nhiệm

vụ XHHGD. Cán bộ QL, GV phải không ngừng học tập và rèn luyện nâng cao nhận thức để vững vàng về lí luận chính trị, giỏi về chuyên môn nghiệp vụ,... nhất là đối với trẻ MN, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của sự nghiệp đổi mới GD-ĐT.

2.3. Tăng cường giám sát, chỉ đạo các trường MN thực hiện XHHGD

Các cấp uỷ Đảng, chính quyền từ cấp phường, quận giữ vai trò chỉ đạo phát triển GD ở địa phương, điều hành cơ chế hoạt động của các ban, ngành, đoàn thể tham gia công tác XHHGDMN. Vai trò QL nhà nước của các cấp chính quyền trong việc huy động, khuyến khích sự tham gia của toàn xã hội cho XHHGDMN là hết sức quan trọng.

Phòng GD-ĐT giữ vai trò chỉ đạo; các trường MN tích cực chủ động, tham mưu, đề xuất và tổ chức triển khai thực hiện chính sách, kế hoạch XHHGDMN với các cấp uỷ Đảng, chính quyền.

Các ban, ngành, đoàn thể, lực lượng xã hội và nhân dân có trách nhiệm đóng góp cho sự nghiệp GD. Tùy thuộc vào chức năng nhiệm vụ, khả năng, điều kiện mà lực lượng này tham gia giám sát dưới sự chỉ đạo điều hành của các cấp chính quyền. Dân chủ hoá, tạo cơ hội để mọi người tham gia vào các lĩnh vực hoạt động của GD. Dân chủ nghĩa là thực hiện tốt phương châm "Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra", phát huy tính tích cực, tự giác của mọi người trong quá trình QL và thực hiện nhiệm vụ, trên cơ sở chức năng, nhiệm vụ được phân công. Dân chủ đồng thời phải đảm bảo tính nguyên tắc, đó là sự lãnh đạo của Đảng đối với trách nhiệm của chính quyền và phát huy vai trò các tổ chức đoàn thể.

2.4. Tăng cường liên hệ với các ban, ngành, đoàn thể và các tổ chức xã hội trong quận

Xây dựng kế hoạch là khởi điểm quan trọng của một quá trình QL ở bất kì một hoạt động GD nào. Kế hoạch bao gồm quy mô phát triển tổng thể và từng giai đoạn, thể hiện được tầm nhìn chiến lược và yêu cầu thực tiễn trước mắt cũng như lâu dài. Kế hoạch XHHGDMN phải nằm trong kế hoạch tổng thể phát triển GDMN. Tổ chức hệ thống các hoạt động phối hợp giữa cơ quan QL nhà nước về GD với các lực lượng xã hội tham gia vào sự nghiệp XHHGDMN. Thực tế cho thấy, muốn GDMN phát triển mạnh, muốn XHHGDMN thành công, cần phải có sự tham gia, phối hợp của các cơ quan đơn vị liên quan. Tuy nhiên, mỗi ban ngành, đoàn thể và lực lượng xã hội có chức năng, nhiệm vụ vai trò và tiềm năng khác nhau, vì

vậy, trong quá trình thực hiện phải xác định rõ trách nhiệm, có sự phân công nhiệm vụ cụ thể. Trên cơ sở đó, hàng năm có thể đánh giá, rút kinh nghiệm và xác định phương hướng cho những năm tiếp theo. Đặc biệt là để phát huy sức mạnh tổng hợp thì sự chỉ đạo, phối hợp càng phải chặt chẽ, khoa học và phù hợp với thực tế. Chính vì vậy, cần phân công cụ thể để ban, ngành, đoàn thể và các lực lượng xã hội phối hợp với ngành GD tham gia GDMN. Chẳng hạn: Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân như Hội Nông dân, Hội Cựu chiến binh, Hội Liên hiệp phụ nữ, Liên đoàn lao động, Đoàn Thanh niên, Hội Chữ thập đỏ... có trách nhiệm chỉ đạo các thành viên và hội viên của mình xây dựng môi trường GD, có chỉ tiêu huy động các nguồn lực của từng địa phương.

Công tác XHHGDMN thực chất là huy động toàn xã hội tham gia. Nếu không có sự phối hợp chặt chẽ thường xuyên thì sẽ không đem lại kết quả. Chính vì vậy, cần phải có những nguyên tắc khi phối hợp tổ chức các hoạt động như:

Nguyên tắc phù hợp chức năng, nhiệm vụ: Từng ban, ngành, đoàn thể, các tổ chức xã hội đều có chức năng, nhiệm vụ riêng. Các ngành khi tham gia các hoạt động XHHGDMN không chỉ là sự phối hợp mà còn là trách nhiệm của mỗi ngành. Do đó, cần biết khai thác, phát huy, khuyến khích họ tham gia vào hoạt động nào cho phù hợp với chức năng, nhiệm vụ mà họ đảm nhiệm. Chẳng hạn như: Trách nhiệm, chức năng của gia đình trong việc GD con cái; Đoàn Thanh niên vận động thanh niên tham gia các hoạt động văn hóa, thể dục thể thao, rèn luyện để lập thân lập nghiệp, phòng văn hóa vận động tuyên truyền nếp sống văn hóa, cháu con hiếu thảo; Hội Phụ nữ thực hiện dân số kế hoạch hóa gia đình, nuôi con khỏe, dạy con ngoan. Một số hoạt động khác như: Nhà trường tổ chức kết nghĩa với một số đơn vị, bộ đội, công an thường xuyên tổ chức các buổi giao lưu, qua đó giúp trẻ làm quen với các hoạt động của các chú bộ đội, công an; tham quan, giao lưu văn nghệ...

Nguyên tắc dân chủ - tự nguyện - đồng thuận: Đây là một nguyên tắc rất quan trọng, đối với XHHGDMN. Nó xóa bỏ tính khép kín trong nhà trường, tạo điều kiện để các lực lượng xã hội, nhân dân tham gia, đóng góp toàn diện cho GDMN.

Nguyên tắc đảm bảo lợi ích: Từng hoạt động hợp tác GD phải xuất phát từ nhu cầu của mỗi bên. Mỗi gia đình trẻ em, mỗi cơ quan đoàn thể, mỗi nhà trường MN đều có những lợi ích riêng. Nhà QL cần có quan

hệ tốt và nắm bắt được thế mạnh, điểm yếu của đôi tác để sử dụng đúng người, đúng việc sao cho đạt được lợi ích chung của địa phương, xã hội và lợi ích riêng của mỗi bên.

Nguyên tắc đảm bảo tính hiệu quả và bảo đảm bằng pháp lý: Tính hiệu quả của việc huy động các lực lượng xã hội vào XHHGDMN phải xuất phát từ mục tiêu nâng cao chất lượng của GDMN. Vì vậy các hoạt động XHHGDMN phải đem lại hiệu quả thiết thực, tránh phô trương hình thức. Tính pháp lý thể hiện sự phân công cụ thể của các cơ quan QL nhà nước về GD cho các ban ngành, đoàn thể và các lực lượng xã hội phối hợp với ngành GD thực hiện XHHGDMN.

2.5. Khai thác, huy động, điều phối nguồn lực xã hội góp phần phát triển GDMN

Để thực hiện tốt công tác XHHGD, cần chú ý:

- + Chính quyền và nhân dân quan tâm chăm lo đến sự nghiệp GD, nâng cao vị thế của người thầy, tạo môi trường tốt, tích cực hỗ trợ hoạt động của GV, của trẻ em và nhà trường;
- + Tận dụng điều kiện cơ sở vật chất, sử dụng có hiệu quả đồ dùng, đồ chơi, công nghệ thông tin, ngoại ngữ, từng bước tăng cường đầu tư trang thiết bị GD, tài liệu, học liệu, phương tiện cho việc chăm sóc và GDMN;
- + Xem GD là sự nghiệp của toàn Đảng, toàn dân, chủ động tạo mối quan hệ tốt giữa nhà trường với các tổ chức đoàn thể, chính quyền trên địa bàn để tạo nên một môi trường GD thống nhất và lành mạnh. Thu hút được đông đảo lực lượng quần chúng tham gia vào Hội Khuyến học và nâng cao hoạt động của tổ chức này từ cấp trường đến cấp TP. Lập kế hoạch đầu tư, mua sắm, phải đảm bảo đúng trọng tâm, đạt được sự tối ưu về sử dụng tài chính, đồng thời hình thành cơ chế QL, giám sát chặt chẽ về đầu tư và sử dụng cơ sở vật chất, thiết bị GD;
- + Mở rộng diện tích đất cho các nhà trường đảm bảo đúng quy định trường chuẩn quốc gia. Tăng cường tu sửa, xây dựng cơ sở vật chất trường học theo hướng ổn định, khoa học và từng bước hiện đại, trong trường có đủ các phòng chức năng và các trang thiết bị - đồ dùng GD, đồ dùng học tập, sân vui chơi giải trí...;
- + Tiếp tục thực hiện mở rộng mạng lưới trường, lớp phù hợp với đặc điểm về địa lý tự nhiên và xã hội, củng cố đội ngũ GV đạt chuẩn về kiến thức, nghiệp vụ, đáp ứng việc giảng dạy theo chương trình GD MN mới; đẩy nhanh tiến độ xây dựng các điểm trường, đáp ứng nhu cầu về phòng học, các công trình phụ trợ,... từng bước nâng cao chất lượng chăm sóc, GD trẻ;
- + Huy động nguồn nhân lực là huy động sức người

cho GD, vận động các lực lượng xã hội tham gia vào quá trình GD theo các nội dung, chương trình của bậc học MN, đóng góp cả trí và lực cho GD. Bên cạnh sự tham gia đóng góp sức người vào việc tôn tạo, nâng cấp và xây mới khuôn viên trường học, cần cải tiến trang bị thêm các phương tiện phục vụ dạy học.

- XHHGD là một chủ trương lớn, có tầm chiến lược của Đảng và Nhà nước, tạo động lực và phát huy mọi nguồn lực để phát triển một nền GD tiên tiến, chất lượng ngày càng cao trên cơ sở có sự tham gia của toàn xã hội. Là một trong những phương thức thực hiện để mọi người dân đều có cơ hội được học tập. Đất nước ta đang bước vào thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH, đòi hỏi phải có nguồn nhân lực chất lượng cao. Vì vậy, phải phát triển mạnh mẽ quy mô GD-ĐT, đáp ứng nhu cầu học tập ngày càng cao của nhân dân. Vì vậy, cùng với việc tăng cường đầu tư cho GD từ ngân sách Nhà nước, cần làm tốt công tác XHHGD, tạo sự chuyển biến mạnh mẽ vững chắc đối với sự nghiệp GD. □

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, H. 2011.
2. Chính phủ. *Nghị quyết số 90/CP ngày 21/8/1997 về phương hướng và chủ trương xã hội hóa các hoạt động giáo dục, y tế, văn hóa*.
3. Phạm Minh Hạc. **Giáo dục Việt Nam trước ngưỡng cửa của thế kỉ XXI**. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, H. 1999.
4. Phạm Minh Hạc. **Xã hội hóa công tác giáo dục**. NXB Giáo dục, H. 1997.
5. Nguyễn Minh Đạo. **Cơ sở khoa học quản lí**. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, H. 1997.

SUMMARY

In recent years, The Party, State Government and people has been interested in the policy implementation of the socialization of Education and Training of Go Vap district which has positive response and come into life. Size of the education is ever-developing and investment budget is continuously increasing. However, the education still has many difficulties, facilities lacking equipment, lack of teachers. The life of teacher is also the most difficult, especially kindergarten classes. Some local Party Committees, Governments, Unions, parents are not fully aware of the importance of the education. Many officials, teachers have incomplete awareness of socialization of education. For that reason, we still have not yet fully mobilized resources, the social forces to participate in the coordination of education.